

Тази неделя в библиотеката на **desebg.com** ви представям една книга в аванс, чиято премиера още не се е състояла – **„Нюйоркски митрополит Андрей”** – биография, спомени, дневници.

Неин автор е изследователят **Момчил Методиев**, един историците от по-младото поколение, на когото дължим няколко изключително важни документални изследвания, свързани с периода на тоталитарния комунистически режим, без които знанието ни за периода 1944-1989 г. няма да е пълен.

Методиев е автор на фундаменталното изследване **„Между вярата и компромиса”** – Българската православна църква и комунистическата държава (1944-1989), излязло през 2010 г. ([виж повече за книгата – ТУК](#)).

Преди това той издаде **„Машина за легитимност”** – ролята на Държавна сигурност в комунистическата държава, (2008), ([виж повече за книгата – ТУК](#)).

А тази година вече представи друго съвместно изследване с журналистката Мария Дерменджиева, отново посветено на репресивния апарат на БКП – **„Държавна сигурност – предимство по наследство”** – професионални биографии на водещи офицери, (

[виж повече за книгата – ТУК](#)

).

Като обективен и прецизен изследовател на периода на комунистическия режим Момчил Методиев е познат на читателите на **desebg.com** и от интервютата, публикувани с него на сайта (

[виж последното от тях – ТУК](#)

).

В най-новата си книга историкът отново се връща към процесите в БПЦ, само че този път, пречупени през живота и делото на една от най-интересните фигури във висшия духовен клир от миналия век – Нюйоркския митрополит Андрей (1886-1972).

Роден в село Врачеш, Ботевградско, под светското име Стоян Николов Петков той учи в Софийската духовна семинария (1903-1909), е след това продължава образованието си в Московската духовна академия (1911-1916).

По време на Балканската война служи в българската армия и като санитар в руската армия (1914-1915). В продължение на две години работи като учител в Русия, но след болшевишката революция се завръща в България.

Работи последователно като секретар и инспектор към Министерството на външните работи (1919-1921), учител в Софийската духовна семинария (1921-1926), ръководител на отдела за култура и просвета към Светия Синод (1926-1929).

През 1928 г. Стоян Петков поема пътя на монашеството, приемайки името Андрей. През 1929 г. е хиротонисан за епископ с титла Велички и назначен за викарий на Варненско-Преславския митрополит Симеон.

През 1937 г. Светия синод изпраща Андрей да управлява Българската източноправославна епархия в Америка със седалище в Ню Йорк. Това всъщност е удобен начин той да бъде отстранен като влиятелна фигура в църквата. По време на

От досиетата на ДС: отвъд митовите около Андрей Велички

Написано от Христо Христов
Неделя, 09 Октомври 2016 17:46

Втората световна война е представител на Българската екзархия в Истанбул и взема участие в преговорите по вдигане на схизмата през 1945 г.

Като митрополит, избран от емигрантската общност в Америка през 1947 г., дълги години (до 1963 г.) той остава непризнат от комунистическия режим, който прави така, че ръководството на БПЦ прекратява контактите с него.

През тези години поддържа активни контакти с българската емигрантска общност в Америка, Западна Европа и Австралия. През 60-те години Митрополит Андрей се завръща в България като легитимен член на Светия синод до 1972 г., когато почива.

Около него дълго време витаят различни слухове, включително и след смъртта му до днешни дни. От тази гледна точка изследването на Момчил Методиев е своеобразно предизвикателство към разсейването им.

Още повече, че той работи с непроучени до момента архиви, свързани с личността на духовника. Той получава достъп до разработката на Държавна сигурност срещу него под кодовото име „ЗМИЯ”, а също така и черпи информация за Андрей Велички от досиета на други висши духовници, официално осветени от Комисията по досиетата като сътрудници на тоталитарните комунистически служби.

„Състоянието на архивното наследство предоставя възможност за написването на тази биография на митрополит Андрей. Личността му е подходяща за изследване не само защото е показателна за драматичните промени в църковния живот преди и след 1944 г., но и защото е пример за приемствеността и взаимното влияние между тези два периода, доколкото духовниците, призвани да изнесат основните битки с комунистическата власт, израстват в църковната йерархия през предходния период”, посочва в предговора към книгата Момчил Методиев.

По думите му митрополит Андрей е един от духовниците, през чийто живот може да се проследи историята на Българската църква от 30-те до 70-те години на миналия век.

От досиетата на ДС: отвъд митовите около Андрей Велички

Написано от Христо Христов
Неделя, 09 Октомври 2016 17:46

„На пръв поглед изглежда, че той често се оказва защитник на каузи, обречени на неуспех в контекста на превратностите на епохата. Но ако това изглежда така в конкретния исторически момент, споменът и уважението на неговите съвременници е доказателство за силата и предимството на тези духовници, които успяват да съхранят своята християнска вяра и да се уповават на нея в тежки моменти”, убеден е Момчил Методиев.

Освен биографичната част, обогатена от изследването на непознати досега архиви, книгата съдържа спомените на Нюйоркския митрополит Андрей, както и неговите дневници.

Появата на книгата е потвърждение на трайния интерес на изследователите към биографиите на ключови фигури от българското православие по времето на комунизма след изследванията за Екзарх Стефан на Дилян Николчев ([виж книгата – ТУК](#)) и на Васил Василев за патриарх Кирил ([виж книгата – ТУК](#)).

Момчил Методиев, „Нюйоркски митрополит Андрей” – биография, спомени, дневници, изд. „Рива, 558 страници.